Za otvaranje Lipovčevog ateliera

Atelier – kada je umjetnik od prave stature – nije samo duhovni azil nego i prostor njegove svakodnevne socijalne interakcije s ambijentom u kojemu i za koji stvara. Takav je bio Vaskov atelier – mjesto u kojemu ste na okupu vidjeli sav njegov umjetnički porod, gdje ste mogli shvatili genetske veze njegovih „faza“ i zajedničke nazivnike njegovih metierskih pretvorbi, ali i prostor gdje ste upoznavali njegove duhovne sugovornike, klijente, šegrte…

Pet je godina od Vaskove smrti – (da čovjek ne povjeruje da je već toliko prošlo) – a zahvaljujući njegovim brižnim nasljednicima atelier u Vukovarskoj još uvijek ima izgled i duh kakvim smo ga zapamtili iz danā kada je u njemu mirisalo po svježe prepiljenom drvu, po boji i laku. Mnogo je razloga zbog kojih bi ga trebalo učiniti otvorenim javnosti.

Prvi temeljimo na činjenici da je u atelieru sačuvan istinski reprezentativan izbor djela s kojima se može rekonstruirati luk cjeline njegova razgranata opusa, gotovo od dana kada je 1955. diplomirao, u klasi Željka Hegedušića i Koste Angeli Radovanija, na Akademiji primijenjenih umjetnosti u Zagrebu, do srpnja 2006. kada je preminuo, radeći nevjerojatnom energijom do zadnjega daha.

Drugi, još značajniji razlog vidimo u općeprihvaćenom mišljenju kritike i javnosti, da je Lipovčevo djelo svojevrsna velika knjiga zavičajnog pamćenja i vjerojatno najreprezentativniji dokaz postojanja umjetnosti druge polovine 20. stoljeća na hrvatskoj obali, i to umjetnosti koju su suvremenici mogli ne samo pratiti i shvatiti nego i voljeti. A voljeli su prije svega duh i duhovitost Vaskovih slika, skulptura, grafika – specifični Lipovčev humor, najfiniju tvar njegove umjetnosti. Taj humor ima anestetski učinak: Lipovac je na strani onog elementarnog duševnog stava koji u humoru nalazi odrješenje od životnih nedaća, pa i onih najtežih, smijehom prepoznavajući i njime opraštajući ljudskim nesavršenostima i nedostatnosti naših djela. Po zakonima svakog dobrog smijeha, najbolje se smijemo u društvu - jer smijeh traži jeku, jer funkcionira uvijek najbolje u nekom zatvorenom krugu ljudi, bez obzira koliki taj krug bio. Smijeh je svojevrsni leksički sporazum unutar tog kruga: u ovom slučaju riječ je o sporazumu što ga je malo pomalo, izložbom za izložbom, mapom za mapom, ciklusom za ciklusom, u neusporedivoj energiji svakodnevnog rada, Vasko Lipovac sklopio s nama, svojom vjernom publikom, ovdje! Rekoh već na drugom mjestu, uspio je stvoriti ono što je najteže - svoj tip, svoj karakter, svoju Pulcinellu, svog Pantalona, ili bolje - Sganarella. I dovoljno je da nam oni pokažu prst i uđu u neku novu situaciju, u neku novu *figuru* - pa da se, uvijek jednako opušteni i očarani, nađemo u njegovom krugu.

Ali, Lipovčevo djelo, naravno, nudi i mnogo dublje dosege, osim tog dobroćudnog, opuštajućeg aspekta građenog *sub specie theatri*. Ono se razvilo u dva krila koja gotovo na zagonetan način spajaju ono što nazočno u svakoj velikoj skulpturi: ono spolno, tjelesno i libidinozno, s onim božanstvenim u našim tijelima. Stanovito religiozno obilježje, koje je svojstveno svekolikom kiparstvu pa tako i dobrom dijelu Lipovčeva opusa, ne protuslovi erotskom obilježju koje ono također u pravilu sadrži. Ta su obilježja često neodvojiva jedno od drugoga.

Sažetim plastičnim jezikom, sa sjetom bez patetike, monumentalan i u malome, ostavio je iza sebe lako prepoznatljiv opus. Homogenost čitava opusa, odnosno sadržajna i stilska ulančanost Lipovčevih pojedinačnih djela i ciklusa najbolje se uočavaju u njegovom atelieru u zelenoj urbanoj niši na početku Vukovarske ulice, na tristo koraka od Galerije umjetnina i Zlatnih vrata. Split je punih trideset godina čekao na otvaranje Vidovićeve galerije (s rekonstruiranim umjetnikovim atelierom u središtu). S Vaskovim atelierom – sutra i galerijom – Splićani i njihovi gosti mogli bi, po svemu sudeći, biti bolje sreće. Hoc erat in votis!

Joško Belamarić